

HET WOORD VAN DE WEEK

ORGAAN VAN DE HUMANISTISCHE LUISTERKRING

Administratie Humanistische Luisterkring, Oudegracht 152, Utrecht. Tel. (030) 10163
Postgiro 58. Abonnementsprijs f 5,50 per jaar. Buitenland f 7,- per jaar, voor
België f 6,-. Losse nummers f 0,30. Verschijnt wekelijks.

INTERNATIONAL HUMANIST AND ETHICAL UNION

I.H.E.U. inc.

Administration :
Oudegracht 152
Utrecht Holland

Telefoon 030-10163
Postgiro 30.49.60
Bankier: Vlaer en Kol, Utrecht

vP/785 . 1/1040 '64/Mr.

Utrecht, 17 oktober 1964.

Aan de lezers van het
Woord van de Week

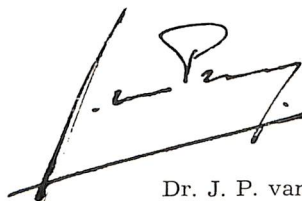
Betreft: Biharproject.

De dreiging van een atoomoorlog laat niemand van ons met rust. De IHEU heeft zich daar al in Londen-1957 mee beziggehouden. De verklaring van Oslo-1962 plaatst die dreiging in het kader van de wereldpolitiek. Onze taak is niet alleen waarschuwen, maar vooral een uitweg wijzen. Nu is er niet één simpele uitweg. Allerlei middelen kunnen de wereldvrede dienen. Eén daarvan is vermindering van de tegenstelling tussen rijke en arme landen. Vandaar de noodzaak van hulp aan onderontwikkelde gebieden. Ik weet, dat humanisten die ook geven, en de humanistische beweging werkt er aan mee in algemeen verband.

Maar ditmaal vraag ik in het bijzonder aandacht voor het project in Bihar-India. Het wordt grotendeels geleid door Indische humanisten, en de Radical Humanist Movement in India heeft er de medeverantwoordelijkheid voor aanvaard. Voor dit project doen zij een beroep op ons allen. Dat beroep kunnen wij niet onbeantwoord laten. Als het humanisme ook internationaal iets betekent, moeten we nu de daad bij het woord voegen. Die daad zal een teken zijn van onze wil tot internationale verbondenheid. Zo'n teken kan bij velen binnen en buiten onze rijen het besef wekken, dat niet alleen hier maar overal ons aller samenwerking vereist is.

Daarom vertrouw ik, dat niemand ons in de steek zal laten. Vandaar deze inleiding.

Met beste groeten,

Dr. J. P. van Praag
President.

U zult deze week in het „Woord van de Week” geen lezing aantreffen. In verband met uitzendingen van de Olympische Spelen te Tokyo is deze komen te vervallen. De hierdoor vrijkomende ruimte is door ons benut om uw aandacht te vestigen op de „BIHAR”-aktie 1964, die op 17 oktober is gestart. Een inleidend woord van de voorzitter van het Humanistisch Verbond, tevens president van de International Humanist and Ethical Union vindt u hierboven.

EEN BELOFTE INLOSSEN

Van de ruim 3 miljard mensen die onze aarde bevolken, krijgt twee/derde deel niet genoeg te eten. En dat in de meest letterlijke zin, niet genoeg om een volwaardige arbeidsprestatie te leveren, niet genoeg om gezond te zijn, niet genoeg om een hoge leeftijd te bereiken.

Door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties, de F.A.O. is pas een rapport uitgegeven waaruit blijkt, dat de toestand er bepaald niet rooskleuriger op wordt. En dat ondanks het feit, dat deze zelfde organisatie enkele jaren geleden een wereldomvattende campagne begonnen is, de zgn. anti-honger campagne om het woord hongersnood uit het woordenboek te schrappen.

Dank zij de verbetering van de gebruikte methodes voor het telen van gewassen, de bestrijding van ongedierte en ziekten die het gewas aantasten, een betere bevoeding en kennis van bemesting is de totale hoeveelheid voedsel die in de wereld geproduceerd wordt wel toegenomen, maar is niet voldoende om de groei van de wereldbevolking bij te houden. Aangenomen wordt dat tegen het einde van deze eeuw er zes miljard mensen op de wereld zullen zijn, die allemaal moeten eten, wonen en werken.

Dit proces speelt zich in hoofdzaak af in de ontwikkelingslanden, een uitdrukking die men is gaan gebruiken in plaats van het gehate woord „achtergebleven gebied”. Natuurlijk zijn er ook in de „rijke” landen nog hele groepen waarvan het bestaan niet menswaardig genoemd kan worden, maar het is geen verschijnsel dat zo algemeen is, dat men het als gewoon beschouwt. In die landen waar het voorkomt vormt het een aanhoudende zorg en probeert men er, althans in de meeste gevallen, iets aan te doen. Onlangs heeft de president van de Verenigde Staten een plan laten opstellen, dat op de lange duur een eind zal moeten maken aan de armoede en de werkloosheid, die ook in bepaalde gebieden van het rijkste land ter wereld voorkomen. Niemand twijfelt er aan, dat dit ook zal lukken als de wil aanwezig is. De materiële middelen zijn er in elk geval wel.

Anders is het gesteld met de ontwikkelingslanden. Daar is ook de wens en de wil om de levensstandaard te verhogen, maar de middelen ontbreken in vele gevallen of zijn ontoereikend. De problemen waarvoor deze landen gesteld zijn, kunnen zonder de hulp van anderen niet worden opgelost.

We weten uit onze kranten, dat in India b.v. een tekort aan voedsel is. Dat is in wezen heel bescheiden uitgedrukt, want als dit tekort door invoer of wat dan ook kan worden verholpen, is de hoeveelheid die voor ieder ter beschikking komt nog maar bijzonder bescheiden, althans volgens onze maatstaven. Dat dit tekort er is en thans acute vormen heeft aangenomen, hangt samen o.a. met de groei van de bevolking. In 1951 waren er in India's republiek naar schatting 360 miljoen mensen, in tien jaar tijds is dat aantal gestegen tot 439 miljoen en men neemt aan dat er op het ogenblik ongeveer 465 miljoen monden gevoed moeten worden. Dit is niet het gevolg van een verhoogd geboortecijfer, want de actie van de regering om de geboorte te

beperken heeft in elk geval tot gevolg gehad, dat deze stationair is gebleven en tussen 1941 en 1961 constant op 40 per duizend staat. Het is in vergelijking tot andere landen, zelfs Oosterse, nog hoog, maar de voornaamste reden van de toename van de bevolking is een opmerkelijke stijging van de gemiddelde levensduur. In 1951 bedroeg deze 32 jaar en tien jaar later was dit, dank zij de vooruitgang van de medische wetenschap en betere hygiënische voorzieningen tot 42 jaar gestegen. (In West-Europa bedraagt de gemiddelde levensduur ongeveer 70 jaar.)

Deze enkele gegevens ontleen we aan een toespraak, die de Indiase humanist Prof. S. N. Ray in augustus 1964 te Melbourne heeft gehouden. Hij heeft daarbij nog meer opmerkelijke dingen gezegd, o.a. over de bevolkingspolitiek in India, die nog eens beklemtoont, dat de leiders van het Indiase volk bepaald niet stil zitten en met alle beschikbare middelen proberen om in dit reusachtige land de bevolking een menswaardiger bestaan te verschaffen. Maar het zal duidelijk zijn, dat de vraagstukken waarvoor men zich gesteld ziet van een dergelijke omvang zijn, dat het een enorme inspanning, veel tijd en bovendien hulp van buitenaf zal kosten, om tot resultaten te komen.

Het zal dan ook niemand verwonderen, dat toen door de Voedsel- en Landbouworganisatie van de Verenigde Naties de anti-honger campagne gelanceerd werd, ook in humanistische kringen de vraag is gesteld, of hieraan en in welke vorm een bijdrage geleverd kon worden. Voor het afzonderlijke lid is dat geen vraag, hij kan immers bijdragen in landelijke acties, zitting nemen in comités, zijn kennis in dienst stellen en wat dies meer zij. Maar op de humanistische beweging en dat in het bijzonder als internationale organisatie rust de plicht metterdaad bij te dragen, omdat de humanistische beginselen eenvoudig daartoe nopen. Er zou een hele rij van namen te geven zijn van mannen en vrouwen, die humanist zijn en in de sfeer van de Verenigde Naties en de afzonderlijke organisaties als F.A.O., UNESCO, de Wereldgezondheidsorganisatie enz. als deskundigen werkzaam zijn of mee hebben geholpen deze wereldorganen op poten te zetten. Maar de Humanistische Internationale zelf, met raadgevende stem in de Verenigde Naties en de UNESCO heeft de zedelijke plicht om daadwerkelijk iets, hoe bescheiden ook, te doen. Helaas bescheiden, want onze geldmiddelen als organisatie laten grote activiteiten nog niet toe.

Men kent wellicht de historie. Toen vast stond, dat de anti-honger campagne voor de

KALENDER 1965

De kalender 1965 van het Humanistisch Verbond is verschenen. Deze is thans in 2 kleurenruk uitgevoerd. De prijs van f 2,50 is gehandhaafd.

Uw bestelling of overschrijving van f 2,50 op postrekening no. 30.49.60 t.n.v. het Humanistisch Verbond - Utrecht. In de omschrijving: Kalender 1965.

Kalender 1965

De kalender 1965 van het Humanistisch Verbond is verschenen. Deze is thans in 2-kleurendruk uitgevoerd.

De prijs van . . **f 2.50**
is gehandhaafd

Uw bestelling zien wij gaarne tegemoet door storting of overschrijving van f 2.50 op postrekening 30.49.60 t.n.v. het Humanistisch Verbond Utrecht

In de omschrijving:
KALENDER 1965

eerstkomende jaren een activiteit zou worden waarmee de ontwikkelingslanden terzijde zouden worden gestaan, heeft het bestuur van onze Internationale zich erover beraden, wat wij zouden kunnen doen. En het lag in de rede, dat we ons tot onze Indiase geestverwanten wendden, om van hen te horen in hoeverre zij onze hulp konden gebruiken. Die mogelijkheid was er, en daaruit is wat we thans het Bihar-project noemen ontstaan. Een klein gebied in de staat Bihar, bewoond door een doodarme bevolking van ongeveer 16.000 mensen, maar die een stap in de richting van een meer menswaardig bestaan zouden kunnen doen, als er bepaalde voorwaarden vervuld konden worden. Daartoe is in de eerste plaats nodig dat er opvoeding plaats vindt, niet op school, hoewel ook dat nodig is, maar opvoeding door de mensen het gevoel te geven dat door een gezamenlijke inspanning een stap vooruit gezet kan worden. Vertrouwen in de mogelijkheid van menselijke ontplooiing, het spook van de altijd loerende honger terug dringen, nieuwe bestaansbronnen aanboren, tijd die thans braak ligt gebruiken om een beter bestaan op te bouwen. Het is een eerste, bescheiden stap, maar het kan een beweging in gang zetten. Voor een luttel bedrag van f 135.000, waarvan een deel door de regering zal betaald worden kan

na enkele jaren iets bereikt worden. Van de Internationale wordt verwacht, dat ze door medewerking van haar leden voor het overige deel van de middelen zorgt. Wij in Nederland hebben ons tot doel gesteld om daarbij onze portie bij te dragen en dan in die mate die overeenkomt met de positie die we in de Internationale innemen.

Het zou te ver voeren om in dit artikel alle gegevens over het Bihar-project op te nemen. Wie er meer van wil weten kan bij de administratie van dit blad het speciale nummer, dat aan de actie gewijd is, aanvragen. Het wordt overigens aan alle leden en sympathisanten van het Humanistisch Verbond toegezonden. Maar er mag misschien nog wel met nadruk op gewezen worden, dat we een unieke kans hebben, om met een heel klein persoonlijk offer een aantal van onze medemensen het gevoel te geven, dat het leven de moeite waard is en dat ze niet vergeten worden. Alleen die ervaring al kan hen helpen om te trachten zich eindelijk te verheffen tot een peil, dat in onze ogen nog wel zwarte armoede zal betekenen, maar voor hen een toestand, waarvan ze nooit gedroomd hebben. En ze moeten het zelf doen, ze ontvangen geen aalmoes, we reiken ze alleen maar een hand om ze op de been te helpen.

Dat hebben we op het Internationale congres in Oslo, twee jaar geleden, plechtig in een resolutie beloofd. Die belofte moeten we nu inlossen.

U kunt uw bijdrage storten op giro 64.75.00 t.n.v. „Bihar aktie” Humanistisch Verbond.

Th. W. Polet.

herfstbos

De bomen zwijgen
En peinen vaag
Van al de twijgen
Drupt iets omhoog.

De zon is henen
Geen vogel fluit
Zij zijn verdwenen
Het lied is uit.

Alleengelaten
Wacht alles stil
Wacht het gelaten
Der wereld wil.

C. S. Adema van Scheltema (1877-1924)

Humanistische Correspondentiekring voor huwelijkscontacten opgericht door het Humanistisch Verbond, verleent bemiddeling bij het leggen van contacten tussen personen, die een huwelijkspartner zoeken.

Inlichtingen postbus 210, Utrecht. Gaarne 30 ct aan postzegels insluiten. (adv.)

PIET

Van de week moest ik ineens aan Piet denken. Het was een van die gure en koude dagen. De kachel brandde nog niet, want ook het stoken moet eerst weer wennen. Plotseling werd ik mij er van bewust, dat mijn voeten koud begonnen te worden. „Wat nu?” zo dacht ik, „beginnen de uiteinden reeds koud te worden? Is het afsterven nu al aangevangen?” En toen dacht ik aan Piet, aan schele Piet.

Enigszins huiverend en nadenkend keek ik naar beneden en ik mompelde: „Daar schele Piet reeds aan uw tenen trekt.”

Zou hij er nu al zijn?

„Wat doe je? Wat zit je te mummelen?” vroeg mijn vrouw, opziende van haar lectuur.

Ernstig en met enige deernis keek ik haar aan. Toen zei ik langzaam en met nadruk: „Daar schele Piet reeds aan uw tenen trekt.”

Lichtelijk geïrriteerd haalde zij haar schouders op. „Schele Piet, wie is nou schele Piet?”

„Magere Hein”, zei ik somber. „Er is alle reden tot bezorgdheid. Zó hoog is het weduwenpensioen waarlijk niet.”

Het bleek, dat zij wel Hein kende en ook Piet Hein, maar ene Piet was haar niet bekend, tenminste geen schele Piet.

Nu laat ik zulke dingen er niet bij zitten. Onmiddellijk ging ik naar een kast en pakte een boekje, genaamd Verzen van Willem Elsschot. Ik sloeg het open en las: „... daar schele Piet reeds met uw tenen trekt.” „Met”, niet „aan”, ik had het citaat niet geheel juist onthouden, maar ik neem aan, dat de betekenis er niet door verandert.

Nog steeds niet geheel begrijpend zag zij mij aan en daarom las ik de laatste zes regels van het sonnet in hun geheel voor:

Laat niet uw dagen slinken in verdriet;
geen macht die tanden aan uw mond

verstrekt,
of ooit weer zog in uwe borsten wekt.

Er is niets aan te doen, zoals gij ziet.

Drink dus een borrel bij een passend lied,
daar schele Piet reeds met uw tenen trekt.

„O,” zei ze.

„Juist,” zei ik.

„Maar mijn dagen slinken helemaal niet in verdriet,” sprak zij.

„Het is een gedicht en je moet het overdrachtelijk opvatten. Ook dat van die tanden en het zog en die borrel. Maar één ding staat onomstotelijk vast: „Er is niets aan te doen, zoals gij ziet.”

„Nou ja, maar zóver is het nog niet. Staat er nog meer in dat vers?”

Toen heb ik ook de eerste acht regels voorgelezen:

„Als vader slaapt gelijk een rustig beest
en in zijn droom herkauwt en zalig lacht,
dan ligt gij wakker, starend in de nacht,
en roept uw zoons en dochters voor de geest.

Zij zijn gevloën, als gieren voor 't tempeest,
met stukken van het oude nest bevracht,
waarin gij dubbend op hun terugkeer wacht,
maar op de klok het woord des tijds

niet leest.

„Het gedicht heet „Moeder”, zei ik „en hij heeft het gemaakt toen hij 26 jaar was, in 1908. Hij moet met zijn moeder veel opgehad hebben. Toen hij tweemaal zo oud geworden was, heeft hij gezegd:

„Pakt die beide handen beet,
dient het wijf, dat moeder heet.”

„Maar de vaders,” zo vervolgde ik spijtig, „komen er niet zo best af.” „Als vader slaapt, gelijk een rustig beest” ... klinkt niet vriendelijk. En ergens anders staat nog:

„... de kinderen werden groot
en zagen dat de man die zij hun vader heetten,
bewegingloos en zwijgend bij het vuur
gezetten,
een godvergeten en vervaarlijke aanblik
bood.”

„Nee,” zei ze, „maar ik lig inderdaad 's nachts wel eens wakker en roep mijn zoons voor de geest.” En toen zei ze zacht: „Zij zijn gevloën als gieren voor 't tempeest,” is dat zo? „Ach nee, dat geloof ik toch niet. En die paar stukken van het oude nest zijn hun van harte gegund.”

„Waar in gij dubbend op hun terugkeer wacht,” herinnerde ik haar.

„Ja,” sprak ze, „maar het volgende klopt niet, hoe was het ook weer?”

„Maar op de klok het woord des tijds niet leest.”

„Nou zie je!” riep zij triomfantelijk. „Ik lees op de klok des tijds duidelijk, dat ze over vijf dagen allemaal in het oude nest zijn teruggekeerd. Je moet zulke gedichten nooit te ernstig opvatten. Ik zeg maar zo: „Laat niet uw dagen slinken in verdriet”. En als je het koud hebt, steek dan gewoon een paar staven van de kachel aan. Je zal zien, dat er nog niets met schele Piet aan de hand, noch aan de teen is. Schele Piet, hoe komt die man er aan!”

H.H.

lezingen voor de radio

zo. 25 okt. VARA 9.45 uur: Mevr. G. Reddingius-Swart: Alleen, maar niet eenzaam”.

di. 27 okt. VARA 10.15 uur: Televisie-programma (Ned. I).

zo. 1 nov. VARA 9.45 uur: G. Stuiveling: „Uit humanistisch oogpunt”.

zo. 8 nov. VARA 9.45 uur: mej. J. J. Th. ten Broecke Hoekstra: „Verantwoordelijkheid.”